

**Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

**РАДЯНСЬКІ РЕПРЕСІЇ У ЗАХІДНИХ
ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ (1939–1953):
ІСТОРІЯ, ОСОБИСТОСТІ, ПАМ'ЯТЬ**

Колективна монографія

IZDEVNIECĪBA
BALTĪJA
PUBLISHING

2022

УДК 94(477.8)"1939/1953"

P 15

Рецензенти:

Дегтярьов Сергій Іванович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії Сумського державного університету;

Футала Василь Петрович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

**Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 3 від 31 березня 2022 р.)**

**Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
(протокол № 2 від 24 березня 2022 р.)**

P 15

**Радянські репресії у західних областях України (1939–1953):
історія, особистості, пам'ять** : колективна монографія / відп. ред.
В. Ільницький. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. 374 с.

ISBN 978-9934-26-216-6

У запропонованій монографії представлено окремі аспекти проблеми формування політики пам'яті в Україні щодо радянських репресій у західних областях (1939–1953).

Матеріали монографії можуть використовуватися політичними й громадськими організаціями, освітніми та науковими закладами задля ґрунтовнішого розуміння і виваженого конструювання політики пам'яті в Україні щодо радянських репресій у західних областях.

Уміщені в монографії дослідження також можуть бути корисними науковцям, учителям, студентам, учням та усім, хто цікавиться питаннями історії України ХХ ст.

УДК 94(477.8)"1939/1953"

© В. Футала, О. Каличук, П. Леню, Л. Стрільчук, В. Міцанин, Р. Офіцинський,
В. Данильчук, В. Гулай, Н. Гриньох, В. Ільницький, В. Старка, Л. Хахула, В. Гулай,
В. Старжець, О. Мальярчук, Р. Давидюк, М. Галів, А. Озар, М. Ярушак,
Ю. Стецик, В. Ільницький, А. Бойчук, В. Даниленко, Д. Веденєєв, 2022

ISBN 978-9934-26-216-6

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University**

**SOVIET REPRESSION IN THE WESTERN
REGIONS OF UKRAINE (1939–1953):
HISTORY, PERSONALITIES, MEMORY**

Collective Monograph

IZDEVNIECĪBA
BALTIJA
PUBLISHING

2022

UDC 94(477.8)"1939/1953"
S 15

Reviewers:

Degtyarev Serhiy Ivanovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of History, Sumy State University;

Futala Vasyl Petrovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Professor of the Department of History of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Recommended for publication by the Academic Council of the Faculty of History of Drohobych State Ivan Franko Pedagogical University
(Minutes № 3 of March 31, 2022)

Recommended for publication by the Academic Council of Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine
(Minutes № 2 of 24 March, 2022)

S 15

Soviet repression in the western regions of Ukraine (1939–1953): history, personalities, memory : Collective Monograph / ed. V. Ilnytskyi. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. 374 c.

ISBN 978-9934-26-216-6

The proposed monograph presents some aspects of memory policy-making problems in Ukraine of Soviet repression in the western regions (1939–1953).

The materials of the monograph can be used by political and public organizations, educational and scientific institutions for a more thorough understanding and balanced construction of memory policy in Ukraine on Soviet repressions in western regions.

The studies presented in the monograph can also be useful for scientists, teachers, students, pupils, and anyone interested in the issues of History of Ukraine in the twentieth century.

UDC 94(477.8)"1939/1953"

© V. Futala, O. Kalishchuk, P. Leno, L. Strilchuk, V. Mishchanyn, R. Ofitsynskyy, V. Danylchuk, N. Hrynokh, V. Ilnytskyi, V. Starka, L. Khakhula, V. Gulay, V. Starzhets, O. Maliarchuk, R. Davydiuk, M. Haliv, A. Ohar, M. Yarushak, Y. Stetsyk, A. Boichuk, V. Danylenko, D. Viedienieiev, 2022

ISBN 978-9934-26-216-6

З М І С Т

Проблема репресій радянської влади на західноукраїнських землях у 1939–1953 рр. на сторінках періодичних видань інституту історії України НАН України (<i>Василь Футала</i>).....	9
Операція «Захід» («Запад»): історіографічний концепт (<i>Оксана Калищук</i>).....	36
Репресована пам'ять: міркування про причини колективної амнезії (закарпатський приклад комеморації Голокосту) (<i>Павло Леньо</i>).....	51
Політика пам'яті щодо репресій, вчинених радянською владою стосовно власних громадян, які у роки війни побували у військовому полоні та в окупації (<i>Людмила Стрільчук</i>).....	63
Реабілітовані в ХХІ ст.... З підсумків роботи регіональної комісії з реабілітації в Закарпатській області (<i>Василь Міщанин</i>).....	82
Локальні увічнення пам'яті про радянських політичних в'язнів 1937–1941 рр. (<i>Роман Офіцинський</i>).....	106
Репрезентація пам'яті про військовополонених із СРСР періоду Другої світової війни у сучасному суспільстві (<i>Віталіна Данильчук</i>).....	115
Ідеологічно-пропагандистська складова репресивної політики сталінського тоталітарного режиму в західних областях України наприкінці Другої світової війни та в перші повоєнні роки як основа формування та реалізації радянської моделі політики пам'яті (<i>Василь Гулай, Наталія Гриньох</i>).....	126
Повсякдення терору: репресивно-депортаційні заходи радянської влади на території Східної Галичини у 1944–1953 рр. (<i>Василь Ільницький, Володимир Старка</i>).....	149

Операція «Вісла» 1947 року: проблеми польсько-українських моделей комеморації (<i>Любомир Хахула, Василь Гулай</i>).....	167
Опір західноукраїнської шкільної молоді радянському тоталітарному режимові у 1944–1953 рр. (<i>Володимир Старжець</i>).....	184
Формування сільськогосподарського кадрового потенціалу радянської влади в західноукраїнських областях у 1944–1953 рр. (<i>Олег Малярчук</i>).....	202
Життєпис Марка Луцкевича в контексті сучасної політики пам'яті (<i>Руслана Давидюк</i>).....	227
Три портрети репресованих освітян Дрогобиччини (друга половина 1940-х рр.): просопографічний нарис (<i>Микола Галів, Анна Огар, Марія Ярушак</i>).....	246
Політичні репресії щодо василянського чернецтва у Галичині (1944–1946): просопографічні аспекти (<i>Юрій Стецик, Василь Ільницький, Антоніна Бойчук</i>).....	290
Контррозвідка в Україні в системі радянських спецслужб (1918–1991 рр.) (<i>Василь Даниленко</i>).....	314
Від Франца-Йосипа до Горбачева. Оперативна діяльність та життєпис Василя Хомяка – суперагента радянської розвідки «82» (<i>Дмитро Веденєєв</i>).....	347
Список скорочень.....	372

CONTENTS

The Problem of Repressions of the Soviet Power in the Western Ukrainian Lands in 1939–1953 on the Pages of Periodicals of the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine (<i>Vasyl Futala</i>).....	9
Operation «West» (West): A Historiographical Concept (<i>Oksana Kalishchuk</i>).....	36
Repressed Memory: Reflections on the Causes of Collective Amnesia (Transcarpathian Example of Holocaust Commemoration) (<i>Pavlo Leno</i>).....	52
A policy of remembrance of Soviet repression authorities in relation to their own citizens during the War visited in captivity and occupation (<i>Liudmyla Strilchuk</i>).....	63
Rehabilitated in the XXI century... From results of the work of the regional commission for rehabilitation in the Transcarpathian region (<i>Vasyl Mishchanyn</i>).....	82
Local perpetuations of the memory of Soviet political prisoners of 1937–1941 (<i>Roman Ofitsynskyy</i>).....	106
Representation of the memory of prisoners of war from the USSR during the Second World War in modern society (<i>Vitalina Danylchuk</i>).....	115
Ideological and propaganda component of the repressive policy of the Stalinism totalitarian regime in the Western regions of Ukraine at the end of the World War II and the first postwar years to become the basis for the Soviet model of memory politics formation and its implementation (<i>Vasyl Gulay, Nataliya Hrynokh</i>).....	126

Everyday Terror: Repressive and Deportation Measures of Soviet Power in Eastern Galicia in 1944–1953 (<i>Vasyl Ilnytskyi, Volodymyr Starka</i>).....	149
Operation Vistula of 1947: problems of polish-ukrainian models of commemoration (<i>Liubomyr Khakhula, Vasyl Gulay</i>).....	167
Resistance of western Ukrainian school youth to the soviet totalitarian regime in 1944–1953 years (<i>Volodymyr Starzhets</i>).....	184
Development of agricultural human resources of the Soviet government in the western Ukrainian regions in 1944–1953 (<i>Oleh Maliarchuk</i>).....	202
Mark Lutskevych’s biography in the context of modern politics of memory (<i>Ruslana Davydiuk</i>).....	227
Three Portraits of Repressed Educators of the Drohobych Region (second half of the 1940s): Prosopographic Essay (<i>Mykola Haliv, Anna Ohar, Maria Yarushak</i>).....	246
Political repression against the basilian monkhood in Galicia (1944–1946): prosopographic aspects (<i>Yurii Stetsyk, Vasyl Ilnytskyi, Antonina Boichuk</i>).....	290
Counterintelligence in Ukraine in the System of Soviet Special Services (1918–1991) (<i>Vasyl Danylenko</i>).....	314
From Franz Joseph to Gorbachev. Operative Activity and Biography of Vasyl Khomyak – Superagent of Soviet Intelligence «82» (<i>Dmytro Viedienieiev</i>).....	347
The List of Abbreviations.....	372

Izdevniecība “Baltija Publishing”
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058
E-mail: office@baltijapublishing.lv

Iespiests tipogrāfijā SIA “Izdevniecība “Baltija Publishing”
Parakstīts iespiešanai: 2022. gada 27. augusts.
Tirāža 150 eks.